

MODERNISME BRUTALISME POSTMODERNISME

Het modernisme evolueerde aanvankelijk uit de art deco, maar zou niet bestaan zonder de inbreng van avant-gardearchitecten, in de eerste plaats Le Corbusier, Mies van der Rohe (Bauhaus), Jørn Utzon, Frank Lloyd Wright en vele anderen. Enkele centrale ideeën binnen het modernisme waren het belang van functionalisme en een minimalistische vormgeving. Dankzij skeletbouw hoefden muren en gevels geen dragende functie meer te hebben, waardoor open ruimtes mogelijk werden. Ook horizontale elementen, bandvormige ramen en verschillende niveaus speelden een belangrijke rol. Platte daken, terrassen en op elkaar inspelende niveaus waren daarbij heel typisch. Daarnaast was er een groot respect voor 'ruwe' materialen zoals beton, hout, glas en staal. Het modernisme was, en is, bovendien sterk idealistisch: de mens staat centraal.

GROTE MODERNISTEN UIT HET MERODEGEBIED

GERARD COOLS

Gerard Cools studeerde architectuur aan het Sint-Lucasinstituut in Brussel. Hij was in de eerste plaats ontwerper van modernistische gezinswoningen en villa's. Het bijzondere aan zijn ontwerpen was dat elk gebouw uniek was: hij tekende nooit een gebouw twee keer. In zijn werk herkennen we alle basisprincipes van het modernisme en invloeden van Le Corbusier. Gaandeweg gebruikte hij steeds meer organische vormen en speelde hij met elementen zoals ingegraven woonkamers. Hij noemde dit zelf "gevoelsvol functionalisme", met grote aandacht voor landschap en natuur. Hij bouwde van Leuven tot Turnhout, maar de kern van zijn oeuvre ligt in Westerlo en omgeving.

FLORETTE VANCAUWELAERT

Florette Vancauwelaert is een Waals-Brabantse architect die in 1968 afstudeerde aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Brussel. Ze verhuisde naar de Kempen, waar ze stage liep bij de Turnhoutse School-architecten Carli Vanhout en Paul Schellekens. Zo werkte ze mee aan Cultuurcentrum De Warande in Turnhout. In 1971 begon ze als zelfstandig architect, wat voor een vrouw in die tijd niet vanzelfsprekend was. Haar meesterwerk is wellicht de dokterswoning Villa T in Tongerlo. Florette Vancauwelaert woont al jarenlang in Westerlo.

WILLY VANDER LAENEN

Willy Vander Laenen behoort, net als Florette Vancauwelaert, tot de iets jongere generatie van Kempense modernisten. Hij studeerde aan het Sint-Lucasinstituut in Gent, net als de bekende Marc Dessauvage. Het oeuvre van Willy Vander Laenen heeft een heel eigen karakter en bevat talrijke verwijzingen naar de topwerken van Le Corbusier, van wie hij een groot bewonderaar was. In zijn architectenwoning aan de Merodedreef 46 zien we bijvoorbeeld het opvallende dak, dat rechtstreeks verwijst naar de kapel van Le Corbusier in Ronchamp. Ook in Merodedreef 50 vinden we dergelijke echo's terug, waar ramen met gebrandschilderd glas in de witte muur eveneens refereren aan Le Corbusier.

ANDERE GROTE MODERNISTEN IN DE MERODE

MARC DESSAUVAGE

Marc Dessauvage studeerde dan weer aan de Sint-Lucashogeschool in Gent. Hij wordt beschouwd als één van de belangrijkste architecten van modernistische kerken. Hij ontwierp ook de faculteit Letteren en Wijsbegeerte van de KU Leuven, en verschillende modernistische villa's, met een duidelijke invloed door Jørn Utzon ('tuinwoningen'). De West-Vlaming Dessauvage is niet van de regio, maar bouwde ook het bekende en geniale Sint-Rochusmemoriaal in Aarschot. Kerken moesten in de geest van het Tweede Vaticaans Concilie gemeenschapshuizen worden, waar de mensen konden verzamelen in een open omgeving rond het altaar. De kerk moest mooi ingepast worden in haar natuurlijke omgeving.

JAN LAUWERS

Jan Lauwers studeerde aan de Mechelse Academie. Hij was een van de overgangfiguren van art deco naar nieuwe zakelijkheid. De nieuwe zakelijkheid was gebaseerd op de principes van eenvoud die ook door bauhaus naar voren werden geschoven. Hij was sterk beïnvloed door de Nederlander Dudok (architect van o.m. de Bijenkorf). Al in 1934 ontving hij voor zijn werk de belangrijke Prix de Rome. Zijn werk vinden we vooral in Mechelen. In het Merodegebied vinden we van hem de woning in nieuwe zakelijkheid aan de Meulemanslaan in Tongerlo. Het is een van de vroegste modernistische gebouwen in het Merodegebied (midden jaren '30).

EMIEL VAN LOVEN

Emiel Van Loven studeerde net als Paul Neefs en Gerard Cools aan het Sint-Lucasinstituut in Brussel, en was vooral actief in de Zuiderkempen. Emiel Van Loven ontwierp grote complexen, zoals het Albert I Instituut aan de Waaienberg in Elsene. Van Loven was een grote bewonderaar van Frank Lloyd Wright in de VS, met bungalow woningen, in één of twee bouwlagen. De woning Jos Dupré aan de Boerenkrijglaan 205 in Westerlo is daar een voorbeeld van en meteen ook een topwerk van een toparchitect.

WILLY VAN DER MEEREN

De woning Leerschool (1961), genoemd naar de eigenaars-opdrachtgevers, werd ingeplant aan de Doornbergstraat in Langdorp, met een weids zicht op de brede Demervallei. Opvallend is het lineaire concept met de leefruimten op de verdieping, met aansluitend buitenteras en wandeldek.

Willy Van Der Meeren (°1923, Lebbeke – †2002, Jette) was een geïnspireerde architect, in de lijn van Le Corbusier en Renaat Braem, voor wie architectuur diende te zorgen voor sociale verbondenheid, zoals ook bij Marc Dessauvage.

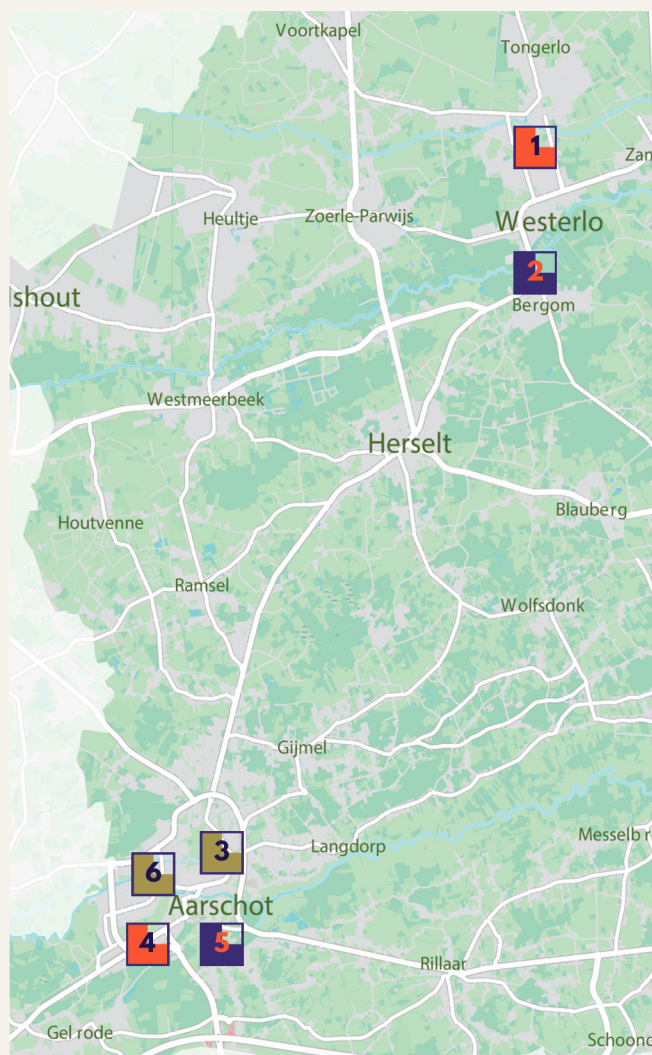

LE CORBUSIER IN HET MERODEGEBIED? MODERNISME ALS JONG ERFGOED

Le Corbusier, één van de grote pioniers van het modernisme en brutalisme, in het Merodegebied? Het lijkt onwaarschijnlijk, en toch is zijn invloed op de architectuur duidelijk aanwezig. Dat (ver)tonen we jullie op en omtrent Open Monumentendag op 14 september. We tonen de gebouwen, vertellen het verhaal van modernistisch erfgoed op begeleide wandelingen en in onze podcast, maar dompelen je ook onder in de wereld van het modernisme en brutalisme met films en documentaires. Of je nu een doorgewinterde architectuurliefhebber bent of gewoon nieuwsgierig naar dit recente erfgoed: we hopen dat ons programma je vol verwondering naar deze 20ste-eeuwse architectuur zal laten kijken.

1 10.000 STAPPENWANDELING LANGS 5 PARELS VAN MODERNISME IN WESTERLO

Deze wandeling staat uitgestippeld op RouteYou en kan gevolgd worden via de volgende link en QR-code:
<https://app.routeyou.com/nl-be/route/view/16023349>

- Niet begeleid
- De huizen kunnen enkel vanop de openbare weg bezocht worden, gelieve niet aan te bellen en de privacy van de bewoners te respecteren

2 BEGELEIDE FIETSTOCHT MODERNISME WESTERLO EN BERGOM

Westerlo en Bergom/Herselt hebben een rijke modernistische en brutalistische residentiële architectuur. Ontdek architecten en hun realisaties op deze begeleide fietstocht doorheen Bergom en Westerlo! Dit is deel van de cluster *Modernisme in de Kempen*.

- Samenkomst: 10u, Plein bij kerk Bergom
- Duur: 2 uur
- Reserveren verplicht: zie link rechtsonderaan deze pagina

3 BEGELEIDE WANDELING ART DECO EN MODERNISME IN AARSCHOT

Ontdek het rijke art deco- en modernistische erfgoed in Aarschot! Martelaarsstad Aarschot werd grondig vernield tijdens WO I. Tijdens de heropbouw werden traditionele maar ook nieuwe stijlen toegepast, met een bijzonder 20ste-eeuws patrimonium als resultaat.

Jullie gids is specialist Jan Rymenams.

- Samenkomst: 10u30 bij cc Het Gasthuis Aarschot
- Duur: 1,5 uur
- Reserveren verplicht: zie link rechtsonderaan deze pagina

4 BEZOEK MEMORIAAL SINT-ROCHUS MARC DESSAUVAGE

Marc Dessauvage wordt beschouwd als één van de belangrijkste modernistische kerkenbouwers van het land. Een van zijn meesterwerken is het ogenschijnlijk eenvoudige maar geniale Sint-Rochusmemoriaal in Aarschot. Vrij te bezoeken op OMD.

- Vrij te bezoeken, tussen 10u en 17u
- Gijzelaarsstraat, Aarschot
- Informatie ter plaatse ter beschikking

5 FILM - THE BRUTALIST BRADY CORBET

The Brutalist is één van de topfilms van 2025, met niet minder dan 10 Oscarnominaties en 3 Golden Globes. De film is een totaalbelevens die de kijker onderdompelt in de wereld van Brutalistische architectuur en de ware schoonheid ervan.

Dit meesterwerk is een meeslepende en visueel verbluffende film over een (fictieve) Hongaarse architect die het concentratiekamp overleeft en in de VS een indrukwekkend brutalistisch gebouw mag ontwerpen en bouwen. Zijn verhaal, maar vooral het gebouw, toont hoe deze architectuur niet alleen ruimte vormgeeft, maar ook identiteit, hoop en conflict weerspiegelt.

- 19u in UGC Aarschot
- Meer info & tickets: zie www.moov.be/agenda

6 DOCUMENTAIRE E.1027: EILEEN GRAY ET LA MAISON AU BORD DE LA MER

Eileen Gray is een van de fascinerende, onderbelichte kunstenaars van het vroege modernisme. Ze ontwierp meubels, interieurs en huizen in de roaring twenties. Haar zomerhuis, E.1027, en de controverserige errond, is het onderwerp van deze prachtige documentaire.

Het huis, een echt meesterwerk van modernisme, werd tegen haar zin in 1938 door niemand minder dan Le Corbusier voorzien van muurschilderingen, die door de architecte niet werden gesmaakt. Ze symboliseren hoe moeilijk het was om als vrouw aanvaard te worden in de masculiene wereld van architecten in het interbellum. In deze docufictie worden we meegenomen in dit boeiende verhaal, waar het huis zelf de hoofdrol speelt.

- 10 september, 19u
- Gallerij Objektief - Elisabethlaan 81, Aarschot

7 PODCAST 'MAGTIG MODERN'

Over de schoonheid en de waarde van modernistische architectuur, maar ook de moeilijkheden om het als erfgoed te bewaren.

Een podcast door Eva Droogmans, in opdracht van de IOED's De Merode, Land van Nete en Aa, Stuifzand, Noorderkempen en Voorkempen, en de stad Scherpenheuvel-Zichem. Ondersteund door het Departement Cultuur van de Vlaamse Gemeenschap.

- Luisterplek: Spotify
- Via onze website en socials vind je de luisterplekjes van onze machtig interessante podcast

INSCHRIJFLINK + MEER INFO:

<https://www.culturenerfgoeddemerode.be/projecten/open-monumentendag-2025-in-stijl>